

KLAGE PÅ VEDTAK OM "DETALJREGULERING FOR GROOSHAVEN" I GRIMSTAD KOMMUNE

Vi ønsker å klage på vedtaket om 'Detaljregulering for Grooshaven' (Arkivsak-dok.17/3521-57), som ble fattet av Grimstad kommune 11.12.2024. Vi er naboer til området og har derfor rett til å klage på vedtaket. Planområdet inkluderer områder som er viktige leveområder for flere truede arter, deriblant to arter som er kritisk truet (CR på Norsk rødliste for arter 2021). Området har stor betydning på nasjonalt nivå, både fordi det har et rikt naturmangfold og fordi det huser noen av de mest truede artene i Norge. Å bevare dette området er derfor viktig for at Norge skal kunne oppfylle sine forpliktelser etter internasjonale avtaler som Bernkonvensjonen og Konvensjonen om biologisk mangfold. Groosedammen er også den største sentrumsnære dammen i Grimstad, og sammen med det omkringliggende naturområdet er det avgjørende at dette bevares for å sikre de unike naturverdiene og økologiske funksjonene området har.

Hovedpunkter i klagen

1. Kritisk mangelfull kartlegging av truede arter

Planbeskrivelsens behandling av naturmangfold er kritisk mangelfull med kun fire linjer tekst (vedlegg 1). Dette strider mot Plan- og bygningsloven § 4-2, som stiller krav om at planbeskrivelsen skal belyse alle relevante konsekvenser. I tillegg er det brudd på naturmangfoldloven §§ 7, 8 og 9, som krever at offentlige myndigheter skal bruke et solid kunnskapsgrunnlag og anvende føre-var-prinsippet når det er risiko for alvorlig skade på naturmangfoldet.

Særlig alvorlig er utelatelsen av filtbjørnebær (*Rubus prussicus*), en art klassifisert som kritisk truet (CR) på Norsk rødliste for arter 2021 (vedlegg 1). Arten har sin eneste kjente forekomst i Norden innenfor og i umiddelbar nærhet til planområdet, begrenset til kun 37 individer, hvorav én lokalitet ligger direkte i området avsatt til boligbebyggelse (BB) i plankartet. Den planlagte bebyggelsen vil dermed med sikkerhet medføre tap av denne kritisk truede arten.

Den kritisk truede arten hvitpil (*Salix alba*, CR) er fullstendig utelatt fra planbeskrivelsen, til tross for dokumentert forekomst ved Groosedammen (vedlegg 2). Sol- og skyggeanalysene viser at den planlagte bebyggelsen vil kaste betydelig skygge over vokseplassen til hvitpil, særlig på ettermiddagstid i vårsongen. Dette er en viktig for artens vekst og utvikling. Som kritisk truet art (CR) har hvitpilen ekstremt høy risiko for å dø ut i nær fremtid hvis vekstvilkårene forringes ytterligere. Dette er ikke vurdert i planen. Videre vil den sterkt truede arten ask (*Fraxinus excelsior*, EN) bli direkte berørt av planlagt uteoppholdsareal/lekeplass, da treet står i grensen til dette arealet. Eventuelle terrenginngrep og opparbeiding av lekeplassen vil kunne skade rotsystemet og true treet overlevelse.

Ved å ignorere konsekvensene for kritisk truede arter som filtbjørnebær og hvitpil, risikerer man ikke bare å utrydde disse artene i regionen, men også å skade et helhetlig økosystem som har viktige funksjoner i den lokale naturen. Planen vil dermed ha direkte negative konsekvenser for tre rødlistede arter innenfor et svært begrenset område:

1. Filtbjørnebær (CR) vil gå tapt som følge av direkte utbygging.
2. Hvitpil (CR) vil få betydelig forringede vekstvilkår gjennom endrede solforhold.
3. Ask (EN) står i fare for å få skade på rotsystem og endring i vekstvilkår gjennom terrenginngrep ved opparbeiding av uteoppholdsareal.

Dette representerer en uakseptabel samlet belastning på tre rødlistede arter innenfor et svært avgrenset område, og er i strid med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Kommunens egen ROS-analyse har identifisert risiko for skade på sårbar flora og fauna som

"sannsynlig", og klassifisert dette i gul risikokategori som krever at "tiltak skal vurderes". Ingen slike vurderinger er gjort i planen.

2. Nasjonalt viktig naturmangfold og manglende alternativvurdering

Norge har gjennom Bernkonvensjonen og Konvensjonen om biologisk mangfold forpliktet seg til å bevare truede arter og deres leveområder. Å tillate utbygging som med sikkerhet vil utrydde Nordens eneste kjente forekomst av filtbjørnebær vil være i strid med disse forpliktelsene. Planområdets nasjonale betydning for naturmangfold kan ikke overvurderes. At området huser deler av den eneste kjente nordiske populasjonen av filtbjørnebær pålegger kommunen et særlig forvaltningsansvar etter naturmangfoldloven § 5 første ledd. Ved forekomst av kritisk truede arter har kommunen en særlig plikt til å vurdere alternative løsninger som kan ivareta artens leveområder. Dette følger både av naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, og av plan- og bygningsloven § 4-1 om planprogram og § 4-2 om konsekvensutredninger.

Høyesterett har i HR-2021-1975-A (Fosen-dommen) fastslått at det skal svært mye til for å tillate inngrep som kan medføre tap av kritisk truede arter. Dette understøttes ytterligere av LH-2022-121917 (Kvaløya-dommen), hvor en reguleringsplan ble kjent ugyldig nettopp på grunn av manglende utredning av truede arter. Et tap av denne unike populasjonen vil være irreversibelt og av nasjonal betydning. Kommunen har ikke vurdert alternative utbyggingsløsninger eller dokumentert hvorfor det ikke er mulig å ivareta artens leveområde gjennom justering av byggegrenser eller andre avbøtende tiltak.

3. Manglende økosystemtilnærming og utilstrekkelig vurdering av samlet belastning

Groosedammen utgjør et unikt økosystem i urban kontekst med omfattende økosystemtjenester som ikke er tilstrekkelig verdsatt eller vurdert i planarbeidet. Området inneholder viktige naturtypeforekomster som ikke er kartlagt i tråd med Miljødirektoratets kartleggingsinstruks. Området leverer vesentlige regulerende tjenester gjennom flomdemping og vannrensing, støtter kritiske økologiske funksjoner som leveområde for pollinerende insekter, og stökkender og hegre bruker området gjennom hele året. Det er også funnet flere hule eiker ved Groosedammen (Naturbase kart og ROS-analysen s.10).

Det er ikke gjort tilstrekkelige vurderinger av de kumulative effektene av dette prosjektet i lys av de tidligere inngrepene i området. Groosedammen og tilstøtende natur har allerede vært utsatt for fragmentering, og ytterligere inngrep vil forverre den økologiske tilstanden. Et sammenhengende og fullstendig økosystem må vurderes som en helhet, ikke bare gjennom enkelttiltak.

Naturmangfoldloven § 10 krever at påvirkning på et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli utsatt for. Denne vurderingen mangler helt i planen.

Utomhusplanen (datert 31.10.2024) viser omfattende terrenginngrep med parkeringsplasser, lekeplass og sittevegg i områder hvor de rødlistede artene er registrert. Den planlagte terrengbearbeidingen vil ikke bare medføre direkte tap av vokseplasser, men også føre til endringer i grunnvannsforhold og avrenning som kan påvirke gjenværende naturverdier negativt. Kommunen har behandlet sulfidproblematikken isolert fra øvrige miljøkonsekvenser, noe som har resultert i en mangelfull vurdering av den samlede miljøbelastningen. Selv om tiltaksplanen for sulfidholdig fjell er godkjent med krav om overvåking og stans ved "uforutsette hendelser", er dette utilstrekkelig når man ser på totalen av inngrep som planlegges i området.

Dammen og tilgrensende skogsområde har betydelig verdi for rekreasjon og naturopplevelser i bynært område for kommunens innbyggere. Det er også den største sentrumsnære dammen i Grimstad.

Nærheten til friluftsområdet og parkering på Groos gjør at dette er tilgjengelig for folk, samtidig som den tilbaketrukte beliggenheten gjør at det ikke er overbelastet av menneskelig aktivitet. Vi har behov for nærområder som muliggjør lavintensitets rekreasjon som en motvekt til friområder som inviterer til aktiviteter som trening og lek (som Groos friområdet). Dammen og tilgrensende natur bør derfor

bevares i sin nåværende form. Den pedagogiske verdien av naturtypen er også betydelig: det er barnehager og skoler som bruker dette området til å fremme naturinteresse og fostre læring. Kommunens egen ROS-analyse har identifisert tap av rekreasjonsområde som en risiko som krever særskilte tiltak og vurderinger. Ingen slike vurderinger er gjennomført i planen, til tross for områdets verdi for både pedagogisk virksomhet og allmenn rekreasjon.

I strid med Miljødirektoratets veileder M-1941 er tap av disse tjenestene hverken prissatt eller vurdert. Lagmannsretten har i LB-2019-185294 (Øståsen-saken) fastslått at manglende vurdering av samlet belastning på økosystemer utgjør en saksbehandlingsfeil som kan medføre ugyldighet.

4. Mangelfulle vurderinger av vannmiljø

Konsekvensene for vannmiljøet, særlig for sjørretbestanden i Støyderbekken som ligger ca. 10 meter fra tiltaksområdet, er utilstrekkelig utredet. Støyderbekken er et anadromt vassdrag med særlig verdi for sjørret, og kommunens egen ROS-analyse avdekker betydelige risikoer for dette sårbare økosystemet. Analysen kategoriserer risikoen ved sulfidholdig grunn som "Meget sannsynlig" med "Farlig" konsekvens - det høyeste risikonivået som krever omfattende avbøtende tiltak. De potensielle påvirkningene fra utbyggingen inkluderer økt partikkelavrenning i anleggsfasen, risiko for sulfidavrenning fra sprengstein, og varige endringer i avrenningssituasjonen gjennom endret overflateavrenning og grunnvannstand.

Disse forholdene står i strid med flere sentrale lovverk, inkludert vannforskriften §§ 4 og 12 om miljømål for overflatevann og nye inngrep, naturmangfoldloven § 5 om forvaltningsmål for arter, og lakse- og innlandsfiskloven § 7 første ledd. Betydningen av grundige vannmiljøvurderinger i reguleringsplaner er også understreket i rettspraksis gjennom Lagmannsrettens dom i LB-2018-128035 (Rotnes-saken). Til tross for at kommunens ROS-analyse har påpekt at tiltak er påkrevd før gjennomføring, er det ikke foreslått konkrete avbøtende tiltak i planen. Dette representerer et alvorlig brudd på både vannforskriften og naturmangfoldloven, særlig sett i lys av vassdragets betydning som habitat for sjørret.

5. Vesentlige saksbehandlingsfeil

En særlig alvorlig saksbehandlingsfeil er kommunens manglende oppfølging av Statsforvalterens gjentatte innspill vedrørende småsalamander, fremmet både 25.8.2017 og 5.11.2021. Denne unnlatsen representerer en vesentlig saksbehandlingsfeil som i seg selv kan medføre ugyldighet.

Vår oppsummering

Vedtaket lider av alvorlige mangler og saksbehandlingsfeil, og vi ber Statsforvalteren om å annullere vedtaket om detaljreguleringen. Kunnskapsgrunnlaget som er brukt til å fatte beslutningen er utilstrekkelig for å vurdere konsekvensene for naturmangfoldet, og flere lovpålagte krav er ikke oppfylt, særlig i henhold til plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, og vannforskriften.

Med hilsen,

Kim Tallaksen Halvorsen, Turveien 5.

Tonje Knutsen Sjørdalen, Turveien 5.

Lars-Erik Sjørbotten, Turveien 4.

Vedlegg

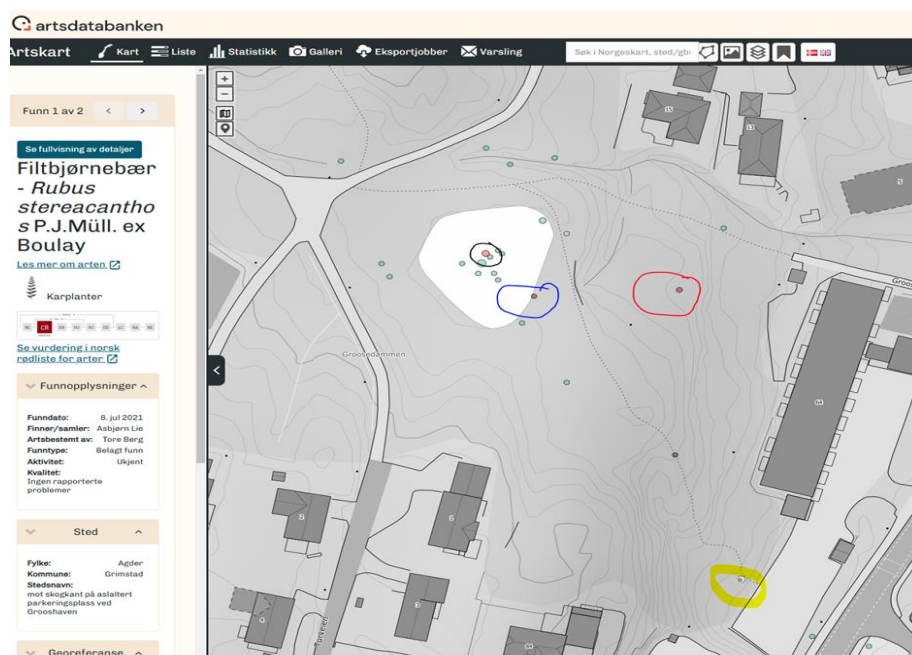
1. Dokumentasjon på forekomst av filtbjørnebær (Figur 1 og 2)
2. Dokumentasjon på forekomst av hvitpil og andre registrerte arter (Figur 3)
3. Kartutsnitt fra planbeskrivelsen

Vedlegg 1: Dokumentasjon på forekomst av filtbjørnebær

Figur 1 og 2: Artsdatabankens registreringer av Filtbjørnebær. Nordens eneste kjente forekomst av den kritisk truede arten Filtbjørnebær finnes i og rett i nærheten av tiltaksområdet. En av lokalitetene vil bli direkte berørt av inngrepet og ligger akkurat der det er planlagt bebyggelse.

Vedlegg 2: Dokumentasjon på forekomst av hvitpil og andre registrerte arter

Figur 3: Naturmangfold i tiltaksområdet fra Artsdatabanken. Det er registrert funn av den kritisk truede arten Filtbjørnebær (gul ring) som vil bli fjernet ved planlagt bebyggelse. Hvitpil (kritisk truet), funn indikert med blå ring. Ask (sterkt truet), funn indikert med rød ring. Grønnfink (sårbar), funn indikert av svart ring.

Vedlegg 3. Kartutsnitt fra planbeskrivelsen

Naturmangfold er kun beskrevet med fire linjer på side 13 i planbeskrivelsen og kartet utelater funn av **kritiske og sterkt truede arter** innenfor planområdet (flitbjørnebær, hvitpil og ask):

Det er foretatt utsjekk av nasjonale og kommunale databaser. Det er registrert en fiskemåke i 2019 innenfor planområdet, denne art er rødlistet. På kartet nedenfor vises hva som er registrert innenfor planområdet og nærliggende område. Her det er blitt registrert både rødlistede og truede arter i form av tårnseiler (reg. 2021) & lomvi (fugle) og flitbjørnebær (karplanter).

8 Kart som viser registrert naturmangfold, hentet fra naturbase.no. Markering hentet fra avgrensning ved varsel om oppstart.